

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

«Άγνωστη διαμονή» και δικαίωμα ακροάσεως (Με αφορμή την ΟΔΑΠ 2/2014, ΠοινΧρ ΞΔ' σελ. 277 επ.)

ΗΛΙΑ Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
Αναπληρωτή Καθηγητή Νομικής Σχολής Αθηνών

Η κρατούσα νομολογία για την έννοια της «άγνωστης διαμονής» (άρθρο 156 ΚΠΔ) ήταν εχθρική προς το δικαίωμα ακροάσεως και είχε δραματικές, ενίοτε, συνέπειες για τους κατηγορούμενους. Η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, αφού έλαβε υπόψη τις καταδικαστικές για την Ελλάδα αποφάσεις του ΕυρΔΔΑ, εναρμόνισε την ερμηνεία του άρθρου 156 ΚΠΔ προς το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό σχολιάζονται οι προβλήσεις του πρόσφατου Σχεδίου ΚΠΔ και προτείνεται η συμπλήρωσή τους.

1. Η μέχρι πρότινος κρατούσα νομολογία και πρακτική

Η απόφαση 2/2014 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου θέτει τέρμα στην επί πολλής δεκαετίας επικρατούσα (και λανθασμένη) ερμηνεία της έννοιας της «άγνωστης διαμονής» στην νομολογία, η οποία ήταν ασύμβατη προς τον ΚΠΔ και την ΕΣΔΑ και εχθρική προς τους πολίτες.

Πράγματι, σύμφωνα με την κρατούσα μέχρι πρότινος νομολογία¹, άγνωστης διαμονής θεωρείτο εκείνος του οποίου η κατοικία ή η διαμονή ήταν άγνωστη στην αρχή που εξέδωσε το προς επίδοση έγγραφο ή παρήγγειλε την επίδοσή του, χωρίς να ενδιαφέρει αν το πρόσωπο αυτό είχε κατοικία η οποία ήταν γνωστή σε άλλη εισαγγελική, δικαστική ή εν γένει κρατική αρχή.

Η κρατούσα νομολογία θεωρούσε εξ άλλου ότι τα αρμόδια για την επίδοση όργανα εκληρούσαν το καθήκον ανευρέσεως της κατοικίας του κατηγορούμενου με μόνη την αναζήτησή του στην διεύθυνση που αναγραφόταν στην μήνυση ή σε άλλο έγγραφο της δικογραφίας, χωρίς να απαιτείται ο έλεγχος της ακριβείας ή της ισχύος της εν λόγω διεύθυνσεως με την προσφυγή σε ενημερωμένα δημόσια αρχεία, ακόμη και στις περιπτώσεις που η αναγραφόμενη στην μήνυση οδός ή αριθμός δεν υπήρχε ή η διεύθυνση είχε καταγραφεί πολλαπλά στη λίαν από την παραγγελία προς επίδοση.

Με τον τρόπον αυτόν κατηγορούμενοι, των οποίων η κατοικία ήταν καταχωρισμένη σε πλήθος αρχείων (τηλεφωνικοί κατάλογοι, δημοτολόγια, φορολογικά μητρώα, εταιρείες ηλεκτρισμού, ύδρευσης κ.λπ.) ή ήδη γνωστή στις ίδιες τις αστυνομικές, εισαγγελικές ή δικαστικές αρχές στο πλαίσιο άλλων ποινικών υποθέσεων, κατατάσσονταν *αυθαιρέτως* στα πρόσωπα άγνωστης διαμονής.

Οι συνέπειες της πρακτικής αυτής ήταν συχνά δραματικές. Επί κακουργημάτων οι ανακριτές και τα δικαστικά συμβούλια διέτασσαν κατά κανόνα την σύλληψη και προσωρινή κράτηση των «άγνωστης διαμονής» κατηγορουμένων, ενώ επί πλημμελημάτων τα δικαστήρια τους καταδίκαιζαν ερήμην, καθιστώντας αυτούς φυγοποίνους εν αγνοία τους.

Ανίδειο για την εις βάρος τους ποινική διαδικασία, οι κατηγορούμενοι αυτοί συλλημβάνονταν ως φυγόδοκοι ή φυγόπονοι από τις αστυνομικές αρχές, οι οποίες επιδείκνυαν συνήθως μεγαλύτερη επιμέλεια στον εντοπισμό τους ως φυγοδικών ή φυγοποίνων από ό,τι στην αναζήτηση της κατοικίας τους κατά την επίδοση των εγγράφων της ποινικής διαδικασίας. Όσοι από αυτούς οδηγούνταν στην φυλακή ως προσωρινώς κρατούμενοι παρέμεναν εγκάθειρκτοι για πολλές εβδομάδες ή μήνες, έως ότου τα αρμόδια δικαστικά συμβούλια, με τον αργόσυρτο

ρυθμό τους, επιληφθούν των αιτήσεών τους για την άρση ή αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης.

Ακόμη χειρότερα ήταν τα πράγματα για τους κατηγορούμενους που είχαν την κατοικία τους στην αλλοδαπή. Αυτοί χαρακτηρίζονταν ως πρόσωπα «άγνωστης διαμονής», αφού «ανεζητούντο» σε διευθύνσεις που είχαν κάποτε στην Ελλάδα (π.χ. ως μέλη διοικητικών συμβουλίων ανωνύμων εταιρειών των οποίων η θητεία είχε λήξει) ή χωρίς να αναζητηθούν παντάπασιν, ώστε να αποφευχθεί ο «χρονοβόρος» εντοπισμός τους μέσω της δικαστικής συνδρομής.

Η συνέχεια ήταν ενίοτε οδυνηρή. Την ύπαρξη ποινικής διαδικασίας εις βάρος τους επληροφορούντο κατάπληκτοι οι κατηγορούμενοι όταν συλλημβάνονταν στην αλλοδαπή για να εκτελεστεί το ένταλμα συλλήψεως των ελληνικών αρχών, υποβαλλόμενοι ακολούθως στην βασανιστική διαδικασία της εκδόσεως.

2. Η κριτική

Το προπεριγραφέν καθεστώς, που μαρτυρούσε έλλειψη σεβασμού προς την προσωπική ελευθερία των πολιτών και το δικαίωμα ακροάσεως και δικαστικής προστασίας, ήταν, δυστυχώς, ανεκτό παρά την κριτική που είχε ασκηθεί κατά καιρούς, η οποία επισήμαινε την αντίθεση της κρατούσης νομολογίας και πρακτικής προς τα θεμελιώδη δικαιώματα του κατηγορούμενου και τις αρχές της δίκαιης δίκης².

Επί παραδείγματι, στις παρατηρήσεις του υπό την ΑΠ 296/1982³ ο Α. Καρράς σημείωνε ότι η αρχή που παρήγγειλε την επίδοση και το όργανο που την εκτελεί έχουν υποχρέωση να αναζητήσουν τον προς όν η επίδοση «με κάθε δυνατή επιμέλεια, ζητώντας σχετικές πληροφορίες από οποιαδήποτε δυνατή πηγή», και ότι μόνον αν η επιμέλεια αναζήτησης αποβεί άκαρπη, επιτρέπεται η επίδοση που προβλέπεται για τα πρόσωπα άγνωστης διαμονής⁴.

Ήδη ο Χρ. Δέδες⁵ υπενθύμιζε ότι ο ΚΠΔ δεν διαπνέεται από την αντίληψη ότι ο πολίτης είναι «υπόχρεως να γνωρίζει ότι διέπραξε αξιόποινον πράξιν, ότι γένηθη εναντίον του κατηγο-

2. Βλ. εκτενή παρουσίαση και σχολιασμό της νομολογίας και των απόψεων της θεωρίας στον Δ. Αναστασόπουλο, Η επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής κατά το άρθρο 156 ΚΠΔ – Κριτική προσέγγιση στη δικαστηριακή πρακτική, ΝοΒ 2012, 1369 επ.

3. ΠοινΧρ ΛΒ' 896.

4. Ο *αυτός*, Επίτομη Ερμηνεία ΚΠΔ, 2005, σ. 415 επ. Πρβλ. και ΑΠ 115/1976 ΠοινΧρ ΚΣΤ' 564, ΠλημΑθ 9581/68 ΠοινΧρ ΙΗ' 624, σύμφωνα με τις οποίες το όργανο της επίδοσεως απαιτείται να βεβαιώνει ότι «παρ' όλης της ερεύνas δεν κατέστη δυνατή η γνώσις του τόπου της διαμονής» του κατηγορούμενου. Βλ. επίσης Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 4^ο έκδ. 2012, 401-402.

5. Αι προϋποθέσεις εφαρμογής της κατά απόντων και φυγοδικών διαδικασίας, ΠοινΧρ ΙΖ' 1 επ.

1. Βλ. ενδεικτικώς ΟΔΑΠ 8/1995 ΠοινΧρ ΜΣΤ' 832, ΑΠ 830/2001 ΠοινΧρ ΝΒ' 54, με αντίθετες παρατηρήσεις μου, ΑΠ 1512/2009 ΠοινΧρ ΞΔ' 411.

ρία και ότι συνεπώς ώφειλε να ενδιαφερθώ και αυτός διά την περαίωση της διαδικασίας» και τόνιζε ότι δεν αρκεί η μη ανεύρεση του προσώπου το οποίο αφορά η επίδοση στην κατοικία που αναζητήθηκε, αλλ' απαιτείται να μην «είναι δυνατόν να εντοπισθεί καθ' οιονδήποτε τρόπον εις ωρισμένην εδαφικήν περιοχήν». Ο αυτός συγγραφέας υποδείκνυε μάλιστα ότι η παραγγελλήγουσα την επίδοση αρχή δεν πρέπει να ικανοποιείται με την στερεότυπη στην πράξη βεβαίωση του επιδίδοντος οργάνου «ότι δεν κατέστη δυνατή η επίδοσις, αναχωρήσαντος του κατηγορουμένου εκ του τόπου κατοικίας του εις άγνωστον μέρος», αλλ' ότι η εν λόγω βεβαίωση «δέον όπως αποτελέσθαι την απαρχήν της αναζητήσεως του κατηγορουμένου»⁶.

3. Η νομολογία του ΕυρΔΔΑ

Αποφασιστική ώθηση για την πρόσφατη μεταστροφή της ημεδαπής νομολογίας με την ΟΔΑΠ 2/2014 έδωσαν οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που εκδόθηκαν επί προσφυγών κατά της Ελλάδος.

Με την απόφασή του στην υπόθεση *Elyasin* κατά Ελλάδος της 28.5.2009 το ΕυρΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση του δικαιώματος δικαίως δίκης του προσφεύγοντος και δη του δικαιώματος ακώλυτης πρόσβασης στο δικαστήριο.

Στον προσφεύγοντα είχε επιδοθεί με την διαδικασία που προβλέπεται στον ΚΠΔ (άρθρο 156) για τα πρόσωπα άγνωστως διαμονής ερήμην εις βάρος του καταδικαστική απόφαση, ενώ η εκπροθέσμως (με αφετηρία την επίμαχη επίδοση) ασκηθείσα έφεσή του απορρίφθηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ως απαράδεκτη. Την απόφαση του Εφετείου επικύρωσε ο Άρειος Πάγος.

Στο πλαίσιο της αστυνομικής προανάκρισης ο *Elyasin* είχε συλληφθεί στην επαγγελματική κατοικία του (κατάστημα) και είχε δηλώσει την διεύθυνση της ιδιωτικής κατοικίας του στην Αθήνα, στην οποία αναζητήθηκε από τον εντεταλμένο την επίδοση της καταδικαστικής απόφασης επιμελητή. Ο τελευταίος αυτός βεβαίωσε ότι, σύμφωνα με πληροφορίες άλλων ενοίκων, ο κατηγορούμενος ήταν άγνωστως διαμονής. Ο κατηγορούμενος, αντιθέτως, ισχυριζόταν ότι η κατοικία του ήταν αυτή που είχε δηλώσει κατά την αστυνομική προανάκριση, στην οποία ουδέποτε κλήτευσθηκε.

Το ΕυρΔΔΑ, αφού επισήμανε (παρ. 27) την «κεφαλαιώδη σημασία» της συμμετοχής του κατηγορουμένου στην ποινική δίκη με παραπομπή σε προηγούμενες αποφάσεις του⁷, έκρινε (παρ. 30) ότι οι διατάξεις του ΚΠΔ για την επίδοση σε πρόσωπα άγνωστως διαμονής δεν είναι καθ' εαυτές ασύμβατες προς το άρθρο 6 ΕΣΔΑ. Στην υπό συζήτηση υπόθεση εν τούτοις οι αρχές δεν επέδειξαν, κατά την γνώμη του Δικαστηρίου, την προσήκουσα επιμέλεια, καθ' όσον το όργανο της επιδόσεως αρκέστηκε στα λεγόμενα κάποιων ενοίκων, ενώ όφειλε κατ' ελάχιστον να αναζητήσει τον προσφεύγοντα (και) στην γνωστή από την δικογραφία επαγγελματική κατοικία του (παρ. 31-32).

Κατά το Δικαστήριο, η υπέρμετρα αυστηρή απόρριψη της έφεσης του προσφεύγοντος ως εκπρόθεσμης και η εντεύθεν αποστέρησή του από την δυνατότητα να επανεξεταστεί η υπόθεσή του με τον ίδιον παρόντα στην διαδικασία αποτέλεσε δυσανάλογο περιορισμό του δικαιώματος πρόσβασης στο δικαστήριο που παραβίασε το άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ.

Στην υπόθεση *Popovitsi* κατά Ελλάδος εξήλθη (απόφαση

της 14.1.2010) το ΕυρΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 και 3 ΕΣΔΑ. Η προσφεύγουσα είχε καταδικαστεί για κλοπή επί τη βάση μιας μηνύσεως που είχε υποβάλει εναντίον της ένας αλληλοδαπός. Τόσον αυτός όσο και η προσφεύγουσα είχαν θεωρηθεί πρόσωπα άγνωστως διαμονής και η δίκη διεξήχθη χωρίς την παρουσία τους με μόνη την ανάγνωση εγγράφων της δικογραφίας.

Η κατηγορούμενη πληροφορήθηκε την καταδίκη της όταν επιχειρήσει να ανανεώσει την άδεια παραμονής της στην Ελλάδα και αφού είχε παρέλθει η προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων με αφετηρία την επίδοση της απόφασης κατά το άρθρο 156 ΚΠΔ.

Η αίτηση ακυρώσεως την οποία άσκησε κατά της καταδικαστικής αποφάσεως, απορρίφθηκε με το αιτιολογικό ότι, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι στην άδεια παραμονής που είχαν εκδώσει οι ελληνικές αρχές ήταν καταχωρισμένη η διεύθυνση κατοικίας της στην Αθήνα, αυτή ήταν άγνωστη στην Εισαγγελία που παρήγγειλε την επίδοση των κλήσεων και της απόφασης.

Το Δικαστήριο επισήμανε εν πρώτοις (παρ. 19) ότι η παροχή στον κατηγορούμενο της δυνατότητας να συμμετάσχει αυτοπροσώπως στην ποινική διαδικασία αποτελεί συστατικό της δίκης δίκης και η άρνηση επανεξέτασης μιας υπόθεσης που εκδικάστηκε ερήμην του κατηγορουμένου, χωρίς αυτός να έχει παραιτηθεί από το δικαίωμά του να συμμετάσχει σ' αυτήν, συνιστά «*κραυγαλέα περίπτωση άρνησης απονομής δικαιοσύνης*».

Η Εισαγγελία, σημείωσε το ΕυρΔΔΑ (παρ. 21), ουδέμια προσπάθεια κατέβαλε για να γνωστοποιήσει στην προσφεύγουσα την εις βάρος της ποινική διαδικασία, ενώ όφειλε κατ' ελάχιστον να την αναζητήσει στην διεύθυνση που είχε καταχωριστεί στην άδεια παραμονής της. Το γεγονός δε ότι κατά τον χρόνο της επίδοσης της καταδικαστικής απόφασης η προσφεύγουσα είχε μετοικήσει σε άλλη διεύθυνση διαφορετική από εκείνη της αδείας παραμονής, δεν δικαιολογεί την κλήτευσή της ως άγνωστως διαμονής, καθ' όσον δεν νοείται υποχρέωση των πολιτών που αγνοούν της εις βάρος τους ποινική διαδικασία να ενημερώνουν τις δικαστικές αρχές για την μεταβολή της κατοικίας τους (παρ. 22)⁸.

Το ΕυρΔΔΑ συμπέρανε (παρ. 22-25) ότι η απόρριψη της αίτησης ακυρώσεως της προσφεύγουσας από το δικαστήριο με την «υπερβολικά λιακωνική» αιτιολογία ότι η διεύθυνσή της ως άγνωστη στην Εισαγγελία κατά τον χρόνο επιδόσεως της καταδικαστικής απόφασης, είναι ασύμβατη με την υποχρέωση των κρατών να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική άσκηση των προβλεπόμενων στην ΕΣΔΑ δικαιωμάτων και οδήγησε σε παραβίαση του δικαιώματος δικαίως δίκης και υπερασπίσεως της προσφεύγουσας.

Στις υποθέσεις *Δράκος* κατά Ελλάδος (απόφαση της 13.1.2011) και *Ιωάννης Παπαγεωργίου* κατά Ελλάδος (απόφαση της 24.10.2013) το Δικαστήριο του Στρασβούργου έκρινε, αντιθέτως, ότι δεν παραβιάστηκε το δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστήριο των προσφευγόντων λόγω της κλήτευσής τους ως προσώπων άγνωστως διαμονής.

Σε αμφότερες τις περιπτώσεις οι προσφεύγοντες είχαν εξεταστεί στην προδικασία και ενημερωθεί προσωπικώς για την κατ' άρθρ. 273 παρ. 3γ ΚΠΔ υποχρέωσή τους να γνωστοποιούν κάθε μεταβολή της κατοικίας τους στην Εισαγγελία. Οι προσφεύγοντες δεν γνωστοποίησαν εν τούτοις την αλλαγής της διεύθυνσης κατοικίας τους με αποτέλεσμα το όργανο της επιδόσεως να μην τους ανεύρει στην δηλωθείσα κατοικία τους και να τους θεωρήσει, ευλόγως, ως πρόσωπα άγνωστως διαμονής. Το γεγονός ότι στην πρώτη υπόθεση ο προσφεύγων είχε δηλώσει την νέα κατοικία στους ΟΤΕ, ΔΕΗ και ΕΥΔΑΠ (αλλ' όχι στην Εισαγγελία) ή ότι, στην δεύτερη υπόθεση, είχε και επαγγελματική κατοικία (η οποία, πάντως, δεν προέκυψε από την ποινική δικογραφία), δεν δημιουργούσε, κατά το ΕυρΔΔΑ,

8. Βλ. Δ. *Αναστασόπουλο* (υποσημ. 2), 1378 επ.

6. Αυτόθι σελ. 6-7. Πρβλ. τον αντίλογο του *Κ. Στεργιόπουλου*, Προϋποθέσεις παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως της αποφάσεως διά τον ως άνω διαμονής καταδικασθέντα κατηγορούμενον, ΠoinXp ΙΖ' 447 επ.)

7. Βλ. π.χ. την απόφαση *Colozza* κατά Ιταλίας της 12.2.1985, Δ. *Σπινέλλη*, Η απουσία του κατηγορουμένου για πλημμέλημα από τη δίκη στο ακροατήριο, ΠoinXp ΝΑ' 1059 επ., και το άρθρο μου *Αυτοπρόσωπη εμφάνιση και δικαστική ακρόαση του κατηγορουμένου*, ΝοΒ 2002, 495 επ.

υποχρέωση των ελληνικών αρχών να τους αναζητήσουν σε άλλη πηλη της δηλωθείσης από τους ίδιους στην ποινική διαδικασία διεύθυνση⁹.

4. Η ΟΔΑΠ 2/2014

Η απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου¹⁰ ερμηνεύσει την έννοια της «άγνωστης διαμονής» σύμφωνα με το Σύστημα και την ΕΣΔΑ, διακηρύσσοντας ότι ο κατηγορούμενος που δεν έχει κληθεί ή εμφανιστεί στην προδικασία, ώστε να δηλώσει κατ' άρθρ. 273 την διεύθυνση της κατοικίας του, δεν επιτρέπεται να θεωρείται ως πρόσωπο «άγνωστης διαμονής» εκ μόνου του λόγου ότι αναζητήθηκε στην αναγραφόμενη στην μήνυση διεύθυνση και δεν ανευρέθηκε. Και ότι, αντιθέτως, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της υποθέσεως κατόπιν ενδίκου μέσου του κατηγορουμένου, οφείλει να αξιολογήσει τα προσκομιζόμενα από τον ίδιον αποδεικτικά στοιχεία περί της κατοικίας του κατά τον χρόνο της ελεγχόμενης επιδόσεως και να αιτιολογήσει επί τη βάση αυτών την κρίση του για την εγκυρότητα ή μη της κατ' άρθρ. 156 ΚΠΔ επιδόσεως.

Από την απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου σε συνδυασμό προς την νομολογία του ΕυρΔΔΑ, στην οποία ρητώς παραπέμπει το Ακυρωτικό μας, συνάγεται ότι η αρχή που παραγγέλλει την επίδοση καθώς και το όργανο που εκτελεί την παραγγελία οφείλουν να αναζητήσουν με πρόσφορα προς τούτο μέσα την τρέχουσα διεύθυνση κατοικίας του κατηγορουμένου, ο-σάκις η τελευταία δεν προκύπτει από την δικογραφία ή αυτός δεν ανευρέθηκε στην αναγραφόμενη στην μήνυση ή άλλο έγγραφο της δικογραφίας κατοικία του. Με άλλους λόγους, ο χαρακτηρισμός ενός προσώπου ως «άγνωστης διαμονής» προϋποθέτει ότι προηγήθηκε *επιμελής αναζήτησή* του με την προσφυγή στις κατάλληλες πηγές πληροφοριών, η οποία απέβη άκαρπη.

Η μειοψηφία της αρεοπαγίτικης απόφασης επισημαίνει ότι ο αναιρεσίων είχε μὲν κλητευθεί ως άγνωστης διαμονής αλλ' ἔλαβε γνώση της εις βάρος του διαδικασίας, καθ' ὅσον είχε εμφανιστεί σε τέσσερις δικασίμους κατά τις οποίες αναβλήθηκε η συζήτηση της υπόθεσης, χωρίς κατ' αυτές να δηλώσει την διεύθυνση της κατοικίας του. Κατά την μειοψηφία, ο κατηγορούμενος ορθώς κλητεύθηκε εκ νέου ως άγνωστης διαμονής για την μετά πέμπτην αναβολήν δικάσιμο, οπότε (μη εμφανισθείς) καταδικάστηκε ερήμην. Η μειοψηφούσα γνώμη φαίνεται να καταλογίζει ἔλλειψη καλής πίστεως στον αναιρεσίωντα υπό την έννοια ότι αυτός εκμεταλλεύτηκε την κλήτευσή του ως άγνωστης διαμονής και την εν συνεχεία επίδοση της καταδικαστικής απόφασης με την αυτήν διαδικασία, μοιλονότι γνώριζε την εκκρεμή δίκη και είχε παραστεί σ' αυτήν.

Επ' αυτών παρατηρείται ότι ο ΚΠΔ δεν θεσπίζει υποχρέωση του κατηγορουμένου που κλητεύθηκε ως άγνωστης διαμονής και εμφανίστηκε στο ακροατήριο να δηλώσει άμα τη εμφανίσει του την διεύθυνση της κατοικίας του. Τούτο, βεβαίως, δεν εμποδίζει τον εισαγγελέα και το δικαστήριο να καλέσουν τον κατηγορούμενο να την δηλώσει και να γίνει αντίστοιχη καταχώρησή της στα πρακτικά¹¹, ώστε να μπορεί στο μέλλον να κλητεύεται εγκύρως σ' αυτήν, εφ' ὅσον παραστεί ανάγκη. Ανεξαρτήτως τούτου, επί αναβολής σε ρητή δικάσιμο κατ' άρθρ. 349 παρ. 5-6 ΚΠΔ αρκεί η ανακοίνωση της νέας δικασίμου στους παρόντες διαδίκους, είτε αυτοί έχουν κλητευθεί ως γνωστής είτε ως άγνωστης διαμονής, χωρίς να χρειάζεται και επίδοση κλήσεως σ' αυτούς.

Εν πάση περιπτώσει, η επίδοση της καταδικαστικής απόφασης που εκδόθηκε ερήμην του κατηγορουμένου συγχω-

ρείται να γίνει με την διαδικασία του άρθρου 156 ΚΠΔ, μόνον αφού αναζητηθεί επιμελώς η κατοικία του με τα πρόσφορα προς τούτο μέσα.

Η παράλειψη της υποχρέωσης επιμελούς αναζήτησης της κατοικίας του κατηγορουμένου στην κριθείσα υπόθεση (αυτός αναζητήθηκε μόνον στην αναφερόμενη στη μηνυτήρια αναφορά του Διευθυντή του ΙΚΑ παλαιότερη διεύθυνσή του) δεν θεραπεύτηκε διά της εμφανίσεώς του σε προηγούμενες δικασίμους. Ορθώς λοιπόν αποφάνθηκε η πλειοψηφία του Ακυρωτικού ότι η απορριπτική της έφρασης απόφαση ως εκπρόθεσμη πάσχει στην αιτιολογία της, αφού αρκείται στο γεγονός ότι η κατοικία του κατηγορουμένου δεν ήταν γνωστή στην εισαγγελική αρχή που παρήγγειλε την επίδοση.

5. Προτάσεις

Η απόφαση της Ολομέλειας του Ακυρωτικού δικαιολογεί την προσδοκία ότι θα περιοριστεί το φαινόμενο του αυθαίρετου χαρακτηρισμού σημαντικού αριθμού κατηγορουμένων ως προσώπων άγνωστης διαμονής που απειλούσε να τους μετατρέψει πηλασματικούς σε ένα είδος «νομάδων των πόλεων» που δεν δικαιούνται δικαστική προστασία και καταδικάζονται εν αγνοία τους ή συλλημβάνονται χωρίς λόγο. Η απόφαση του Αρείου Πάγου ελπίζεται ότι θα τονώσει το αίσθημα ευθύνης των επιμελουμένων την επίδοση των εγγράφων της ποινικής διαδικασίας και την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων στην ποινική δικαιοδοτική λειτουργία ενισχύοντας το κύρος και την αξιοπιστία της.

Πρόσφατα δόθηκε στην δημοσιότητα το νέο *Σχέδιο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*. Στο άρθρο 156 του Σχεδίου ορίζεται ότι: «Αν το πρόσωπο στο οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση απουσιάζει από τον τόπο της κατοικίας του και η διαμονή του φέρεται άγνωστη, αυτός που κάνει την επίδοση ερευνά στον τηλεφωνικό κατάλογο, σε επαγγελματικούς καταλόγους, στα δεδομένα της ίδιας δικαστικής ή φορολογικής αρχής, η οποία υποχρεούται να τα γνωστοποιήσει, στο οικογενειακό και το επαγγελματικό περιβάλλον του αποδέκτη της επίδοσης για να διαπιστώσει τη διαμονή του».

Αν η προαναφερόμενη έρευνα αποβεί άκαρπη, το Σχέδιο προβλέπει ότι η επίδοση γίνεται στον σύζυγο ή τους στενούς συγγενείς, ἄλλως η επίδοση γίνεται στον γραμματέα της εισαγγελίας του πλημμελειοδικείου στην περιφέρεια του οποίου διενεργείται ή διενεργήθηκε η (προ)ανάκριση ή η προκαταρκτική εξέταση αντί της προβλεπόμενης στον ισχύοντα ΚΠΔ επιδόσεως στον δήμαρχο.

Με την προτεινόμενη διάταξη του Σχεδίου επιτάσσεται λοιπόν ρητώς η επιμελής αναζήτηση της κατοικίας ή διαμονής των προσώπων, ώστε να αποφεύγονται τα διόλου κολληκευτικά για τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης στην χώρα μας φαινόμενα του παρελθόντος.

Χρήσιμο θα ήταν να προβλεφθεί επίσης μια ταχεία διαδικασία στις περιπτώσεις που ο θεωρηθείς ως άγνωστης διαμονής κατηγορούμενος συλλημβάνεται και κρατείται εις εκτέλεση σχετικής διατάξεως παραπεμπτικού βουληύματος, ενώ υποστηρίζει ότι είχε γνωστή κατοικία. Για τις εν λόγω περιπτώσεις θα μπορούσε να προβλεφθεί μια διαδικασία αντάρρησης ενώπιον του Εισαγγελέα, ο οποίος, εφ' ὅσον ο συλληφθείς αποδείκνυε παραχρήμα τον ισχυρισμό του ότι είχε γνωστή κατοικία κατά τον κρίσιμο χρόνο, θα μπορούσε να διατάξει την *αναβολή της εκτέλεσης της διατάξεως του βουληύματος περί προσωρινής κρατήσεως*¹², έως ότου το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο αποφανθεί επί της αιτήσεως άρσεως/αντικαταστάσεως της προσωρινής κρατήσεως του κατηγορουμένου.

12. Πρβλ. το άρθρο 430 παρ. 2 ΚΠΔ, το οποίο, σε συνδυασμό προς τα άρθρα και 556 εδ. γ και 559 εδ. γ ΚΠΔ, παρέχει στον εισαγγελέα εκτελέσεων την δυνατότητα να διατάξει την αναβολή ή διακοπή της ποινής επί ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως αποφάσεως, αν κρίνει ότι ο αιτών δεν είναι ύποπτος για απόδραση.

9. Βλ. *Dracos c. Grèce* §§ 37-39, *Ioannis Papageorgiou c. Grèce* §§ 42-45.

10. Το ζήτημα παραπέμφθηκε ως εξαιρετικής σημασίας και γενικότερου ενδιαφέροντος στην Ολομέλεια με την υπ' αριθμ. 455/2013 απόφαση του Ζ' Τμήματος του ΑΠ.

11. Πρβλ. άρθρο 273 παρ. 1ε εδ. προτελευταίο ΚΠΔ.